

SVATÝ, SVATÝ, SVATÝ

Izajáš 6. kapitola

Asi víte, že když jdete po Karlově mostě směrem od Starého Města na Malou Stranu tak po pravé straně můžete uvidět zvláštní kříž. Možná by nebyl tak zvláštní, kdyby kolem něj nebyl pozoruhodný zlacený nápis. Ten nápis většina Čechů asi nepřečte, protože je vyveden v hebrejštině. A ten nápis, tvořící jakýsi kruh kolem ukřižovaného Krista, zní KADÓŠ, KADÓŠ, KADÓŠ, JAHVE CEVAOT, neboli SVATÝ, SVATÝ, SVATÝ HOSPODIN ZÁSTUPŮ. Hned jste jistě postřehli, že je to volání serafů, andělů, shromážděných u Božího trůnu z našeho dnešního textu z Izajáše proroka. Je to zvláštní propojení Kalvárie s tímto hebrejským nápisem. Nezvyklé. Z dějin Karlova mostu bychom se dozvěděli, že tento pozlacený nápis má poněkud pohnutou historii. Ten nápis pochází z r. 1696 a byl tam umístěn na potupu Židům. Údajně se nějaký Žid posmíval Ukřižovanému, dostal pokutu, z které pak musel uhradit tento nápis. Umístění významného židovského vyznání a ještě k tomu v židovském jazyce právě kolem sochy Ukřižovaného mělo být pro každého Žida, který šel kolem takovým šfouchancem: Ten, kterému se posmíváte (Kristus), je Hospodin zástupů Starého Zákona. Byla to doba pobělohorská a kurz nastolený Habsburky byl nesmlouvavý. Co nebylo katolické, bylo zlé. Pociťovali to protestanté, ale i třeba Židé. Kříž na Karlově mostě, který je opředen náboženskou nesnášenlivostí (Židé se /údajně/ vysmívali uctívání ukřižovaného člověka, katoličtí Habsburkové zase potírali jinověrce), se ale přece nechtěl stal krásným vyznáním, který jako křesťané vděčně přijímáme. Ten kříž nádherně propojuje Starý a Nový zákon. V Ježíši z Nazareta skutečně přišel Bůh, svatý, svatý, svatý Hospodin zástupů. Co nám tento nápis a biblický příběh s ním spojený může říci dnes?

1) Svatý, svatý, svatý

Prorok Izajáš, působící v Judeji v 8. st. př.n.l., prožil zvláštní setkání s Bohem. Toto setkání je uvozeno slovy: „*Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem Panovníka*“ (v. 1). Uzijáš byl jedním z judských králů. Byl to původně dobrý král, ale pak zpuchl a nakonec zemřel na malomocenství. Král tedy zemřel. A zrovna v té době spatřil Izajáš ve vidění Hospodina na trůně. Pozemský král zemřel, ale nebeský Panovník je stále na svém místě. Izajáš vidí Věčného, Krále nad králi, Celé to vidění podtrhuje Hospodinovu panovnickou moc nad celých stvořením. Bůh sedí na trůně, který je popisován jako „vysoký a vznosný“. Lem jeho roucha naplňuje chrám. Kolem jeho trůnu se vznášejí vznešení nebeští dvořané – serafíni (od „saraf“ - plamen). A vrcholem oné scény je právě ono volání serafínů, které jakoby představuje Sedícího na trůnu: „*Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy*“ (v. 3). Z těchto vzácných majestátních slov se učíme vnímat a přijímat kdo a jaký je náš Bůh. Nejprve tedy přemýšlejme: jaký je náš Bůh a potom co s námi setkání s ním dělá a má dělat. Nejprve tedy věnujme pohled Bohu a pak nám. Co znamená, že Bůh je svatý? Když se řekne o někom, že je to světec, tak tím většinou asi myslíme, že má dokonalý charakter, nebo že se nezištně věnuje trpícím apod. Svatým člověkem, tedy světcem, je pro nás někdo, kdo je vzorem všech ctností. Tak nějak si to (ovšem v mnohem větší a dokonalejší míře) asi představujeme i u Pána Boha. Když se řekne, že Bůh je svatý, tak se nám asi nejspíš vybaví, že Bůh je dokonalý, bez hříchu, takový „světec všech světců“. A bude to jistě do určité míry pravda. Boží svatost skutečně znamená také, že Bůh je bez hříchu, dokonale čistý. Ale není to úplný význam. Svatost Boží obsahuje mnohem víc, než, že Bůh je bezhříšný. To slovo „svatý“ bychom možná mohli plněji vyložit slovem „jiný“. Bůh je svatý znamená, že je úplně jiný než cokoli, co známe z tohoto světa. Nejen, že je bezhříšný, ale je svou podstatou naprosto jiný, než co známe. Jinými slovy svatost Boží znamená, že Boha nelze ztotožnit s ničím v tomto vesmíru. On zůstává jiný, zůstává mimo všechno stvořené. Bůh není svatý jen proto, že je dokonale čistý, ale že je každým coulem jiný než my. Proto když se lidé s Bohem setkávali, nezarážela je jen Boží dokonalá čistota, ale to, že tu náhle stanuli před někým jehož naprosto nelze vyzpytovat, jehož nelze změřit, zvážit, jehož nelze sevřít do žádného schématu, jehož nelze spojovat s ničím v tomto světě. To znamená Boží svatost. Jistě, to, že Bůh je bez hříchu tam také patří. I v tom je jiný než my. Ale svatost je ještě bohatší pojem. Obsahuje v sobě posvátnou bázeň před Nevysvětlitelným. Bůh je svatý, Bůh je „jiný“, oddělený od všeho stvořeného, úplně jiné podstaty.

2) Lidská reakce na setkání s Bohem

Jaké bývají a mají být reakce lidí na setkání s Bohem?

2.1) Setkání s Bohem zjevuje naši hříšnost.

Vzhledem k tomu, co jsme si řekli o Boží svatosti, se nelze divit, že když se lidé s Bohem setkávali, tak nejpřirozenější jejich reakcí bylo padnout tváří k zemi. Stanuli náhle před Svatým a Neuchopitelným, prožívali pocit naprosté nicotnosti. Tak i náš Izajáš. Spatřil Boha na trůnu a i když zrovna zřejmě nepadá na tvář, je tímto setkáním hluboce zasažen. Volá: „*Běda mi, jsem ztracen*“ (v. 5). Je zajímavé, že to volá sám od sebe. Čekali bychom, že Bůh se zjeví Izajášovi, vytkne mu jeho prohřešky a Izajáš se začne kát. Ale tak to nebylo. Bůh neřekl vůbec nic. Jen se Izajášovi ukázal. A Izajáš, aniž Bůh cokoli řekl, prožívá hrůzu svého hříchu. To setkání se svatostí Boží jej zcela přemohlo. Bůh nemusel říct ani slovo, jen pouhá jeho přítomnost vyvádí na světlo hloubku prorokova hříchu. „*Běda mi, jsem ztracen. Jsem člověk nečistých rtů a mezi lidem nečistých rtů bydlím, a spatřil jsem na vlastní oči Krále, Hospodina zástupů*“ (v. 5). Stačilo Hospodina jen spatřit a hříšnost prorokova sama

vyplavala na povrch jako jedno veliké mastné oko v polévce.

Podobný prožitek měl třeba i ap. Petr, když se potkal s Ježíšem. Ježíš učinil jedno ze svých znamení: Petr by rybář a ten den se mu vůbec nedařilo. Ježíš mu řekl ať ještě rozhodí síť a síť se prohýbala pod nápořem ryb. A zase, Ježíš neřekl vůbec nic o Petrových hříších, a přece čteme: „*Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: 'Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný'*“ (Lk 5,8).

2.2) Setkání s Bohem očisťuje

Ale posvátná bázeň či zoufání si nad vlastními hříchy nebylo to jediné, co Izajáš při setkání s Hospodinem prožil. Prožil i něco velkého a slavného. Totiž to, že tento Král všech králů, Hospodin, Bůh nejvyšší, naprosto dokonalý, všepřevyšující, prostě svatý, se k Izajášovi sklonil. Nejen, že jej nicotného hříšníka nesmetl z povrchu zemského, ale činí pro Izajáše něco, co by prorok sám učinit nemohl. Bůh mu odpouští: „*Tu ke mně přiletěl jeden ze serafů. V ruce měl žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře, dotkl se mých úst a řekl: 'Hle, toto se dotklo tvých rtů, tvá vina je odňata a tvůj hřích je usmířen'*“ (v. 6-7). Toto je to nejslavnější na biblickém vyprávění. Ten svatý, svatý, svatý Hospodin zástupů, před nímž musí umlknout stvoření, všechno člověčenstvo padnout tvář k zemi a děsit se svých hříchů, tak tento Hospodin se k člověku sklání. Ne aby jej vyděsil, odsoudil a zavrhl, ale aby jej očistil. Svatý se sklání k hrubě nesvatým s jedinou touhou, očistit jejich duše. Hospodin se sklání, aby bezvýznamným, nicotným červíčkům, tedy nám lidem, dal velký a hluboký význam. Očisťuje náš život, abychom mohli být u něho, v jeho slávě na kterou se lidé jen báli pohlédnout, aby z toho pohledu nezemřeli. Bůh vysílá anděla, který symbolicky dotykem žhavého uhlíku, vyjadřuje že Bůh Izajášova hříšná ústa očistil a jeho hřích usmířil. Zcela zdarma. Z čiré své milosti a lásky. Izajáš pro to nemohl učinit nic, jen jediné. Svě hříchy před Bohem nezakrýval. Zcela otevřeně mu je vyznal a hluboce jich litoval. A to stačilo. Srdce Izajášovo se lítostí nad svým hříchem otevřelo Bohu dokořán a on je mohl očistit. Svou mocí, svou milostí. Tehdy Hospodin vyslal anděla, aby žhavým uhlíkem očistil Izajášova ústa. Ale Nový zákon nám říká ještě něco slavnějšího. Bůh vyslal na svět svého vlastního Syna, aby usmířil naše hříchy na svém vlastním těle. Ježíš dal svůj život za nás, před Bohem ztracený život. On vzal na sebe naše hříchy, aby nemusely více ležet na našich bedrech. Šňal z nás naši vinu a usmířil ji na oltáři kříže.

2.3) Setkání s Bohem vysílá

Bůh Izajášovi dává poznat jeho hřích, Bůh jeho hřích očisťuje a ještě to není všechno. Bůh Izajáše také vysílá do služby: „*Vtom jsem uslyšel hlas Panovníka: 'Koho pošlu a kdo nám půjde?' I řekl jsem: 'Hle, zde jsem, pošli mne!' Odpověděl: 'Jdi...'*“ (v. 8-9). Božím plánem není člověka zatratit, Božím plánem však také není jen jej očistit. Božím plánem je očistěného člověka také vyslat do služby tomuto světu. Někdy to jako křesťané ne úplně chápeme a končíme u toho, že jsme vyznali své hříchy, uvěřili v Pána Ježíše, byli očistěni jeho krví, byli jsme pokřtěni a tam to někdy také končí. Křtem, případně vstupem do církve, někdy jakoby naše křesťanství končilo, místo aby to byl impuls k vydání se Bohu do služby. Izajáš byl očistěn a „pokřtěn ohněm“, ale následuje vyslání, poslání v tomto světě. Do původně nečistých rtů Izajášových vkládá Bůh svatá slova a činí jej prorokem, Božím vyslancem, mluvčím. Také nás Pán Ježíš očisťuje od našich hříchů, ale také nás vysílá do světa: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Duchu svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku*“ (Mt 28,19-20). Tak pobídl Ježíš své učedníky než odešel k Otci do nebe. Ale už před tím např. řekl jednomu uzdravenému: „*Jdi domů k svým a pověz jim, jak veliké věci ti učinil Pán, když se nad tebou smíloval*“ (Mk 5,19). Pán nejen očisťuje a dává do pořádku náš život, ale chce také, aby se náš život stal řečištěm požehnání pro druhé, abychom druhým svědčili o Boží lásce – slovem i životem. I nebudeme proroky jako Izajáš, přece jako církev v tomto světě máme prorocké poslání. Ukazovat a zvát k tomu, co není v tomto světě samozřejmé, totiž k Ježíši Kristu, Pánu a dárci života.

Závěr

Bůh se sklání ke každému z nás. Naše setkání s ním nemusí vypadat tak jako to Izajášovo. To bylo opravdu výjimečné i na biblickou dobu. Málokomu se Pán Bůh dával vidět a i když třeba Izajáš Boha viděl přece viděl zase jen zčásti, ne v plnosti. My asi většinou tak výrazné zkušenosti nemáme. A přece věříme, že se Bůh s námi setkal a setkává. A k setkání s Bohem zveme i jiné. Setkáváme se s Bohem v jeho evangeliu, tehdy když svůj život otevíráme Ježíši Kristu. Tam prožíváme svou nicotnost a hříšnost před Boží svatostí, ale také prožíváme bohaté a plné Boží milosrdenství, očistění, odpuštění, milost. A ještě dále od Ježíše slyšíme slova: „*Jděte ke všem národům.*“ Pokud se v tomto všem odehrává náš život, nebyli jsme v Boží přítomnosti nadarmo. AMEN

Michal Žemlička 26.9.2010